Begrijpend lezen en de invloeden van meertaligheid, technisch lezen, woordenschat en leesmotivatie.

Dewi Molly - 12722014
dewimolly@gmail.com

Begeleiders: Dr. Haytske Zijlstra & Dr. Marjolein Zee

INLEIDING

Begrijpend lezen speelt een steeds belangrijkere rol, zowel op school als daarbuiten, wat leidt tot het opvoeren van de druk bij basisscholen om het leesonderwijs te verbeteren. Begrijpend lezen bepaalt namelijk in grote mate het schoolsucces van kinderen. Bovendien laten kinderen die goed in staat zijn tot begrijpend lezen een hogere mate van motivatie zien. Voor meertalige leerlingen is het goed begrijpend kunnen lezen niet zo vanzelfsprekend. Deze groep ervaart namelijk mogelijk meer moeite met begrijpend lezen. Meertaligheid lijkt zelfs gepaard te gaan met lagere schoolprestaties.

Op basisschool de Bijlmerhorst is sprake van een dalende trend in de begrijpend lezen resultaten van groep 4 en 5. De school is benieuwd naar de oorzaak hiervan en vraagt zich af of de meertaligheid van haar leerlingenpopulatie een rol speelt.

De onderzoeksvraag van de Bijlmerhorst is opgedeeld in de volgende twee deelvragen:
Deelvraag 1: **Scoren meertalige leerlingen vaker lager op begrijpend leestoetsen dan ééntalige leerlingen?**
Deelvraag 2: **In hoeverre dragen technisch lezen, woordenschat en leesmotivatie bij aan de begrijpend lezen resultaten?**

METHODE

DEELVRAAG 1

Op basisschool de Bijlmerhorst zijn van **44 leerlingen** (21 uit groep 4 & 23 uit groep 5) de CITO begrijpend lezen resultaten vergeleken met de **meertaligheid** die middels een **vragenlijst** is gemeten. Hierbij is gekeken naar zowel vaardigheidsscores als niveauscores (I t/m V). Voor de meertaligheid is onderscheid gemaakt tussen: alleen NL sprekend (N = 6), NL en andere taal sprekend (N = 29) en alleen een andere taal sprekend (N = 9). Hier is, vanwege de kleine steekproef, een beschrijvende analyse op uitgevoerd.

DEELVRAAG 2

Bij de 44 leerlingen is een **vragenlijst** afgenomen waarmee de **leesmotivatie** is gemeten. Deze is geïnspireerd op bestaande vragenlijsten van Dr. Marjolein Zee en Fae van der Weijden. De vragenlijst bevatte 16 items waarop met "ja", "een beetje" en "nee" geantwoord kon worden. De **resultaten** van de CITO begrijpend lezen, de CITO technisch lezen, de methodetoets woordenschat en de leesmotivatie zijn middels een meervoudige stapsgewijze regressie geanalyseerd via het statistische computerprogramma SPSS.

RESULTATEN

DEELVRAAG 1

Uit de beschrijvende analyse komt naar voren dat de groep meertalige leerlingen gemiddeld het hoogst scoort op zowel vaardigheidsscore als niveauscore wat betreft de CITO begrijpend lezen 3.0. Dit verschil met de groepen waar alleen Nederlands of een andere taal wordt gesproken, is niet significant.

DEELVRAAG 2

Uit de meervoudige stapsgewijze regressie komt voor woordenschat een verklaarde variantie van .512 naar voren. Dat betekent dat woordenschat 51,2% van het model voor begrijpend lezen verklaart. Woordenschat is dus een significante voorspeller voor begrijpend lezen. Technisch lezen en leesmotivatie blijken geen significante voorspellers van begrijpend lezen.

Figuur 2

Percentages niveauscores BL naar meertaligheid

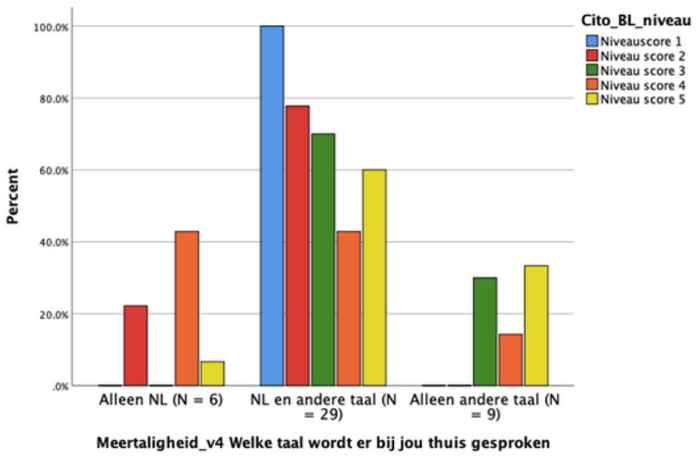

Tabel 2

Resultaten meervoudige stapsgewijze regressie

	R	R^2	F	B	t	*Sig.*
Woordenschat	.715	.512	42.976	9.403	4.794	.000
Technisch lezen	.743	.553	24.700	.329	1.796	.063
Leesmotivatie	.744	.554	16.128	.197	.312	.756

Noot. Afhankelijke variabele: begrijpend lezen. Onafhankelijke variabelen: woordenschat, technisch lezen en leesmotivatie. N = 44.

CONCLUSIE/DISCUSSIE

Uit dit onderzoek blijkt dat in groep 4 en 5 op basisschool de Bijlmerhorst de groep meertalige leerlingen een hoger percentage aan voldoende scores behaalt op begrijpend lezen dan de groep ééntalige leerlingen. Meertaligheid lijkt daarmee geen belemmering te zijn voor het begrijpend leren lezen. Woordenschat blijkt een significante voorspeller voor begrijpend lezen en verklaart ruim de helft van het totale model. Woordenschat is dus essentieel in het verbeteren van het leesonderwijs. Technisch lezen en leesmotivatie blijken geen significante voorspellers in het begrijpend lezen van deze leerlingen. Technisch lezen is echter wel een belangrijke factor. Bij het interpreteren van de resultaten moet in acht worden genomen dat dit onderzoek met een relatief kleine steekproef (N = 44) is uitgevoerd. Vervolgonderzoek met een grotere steekproef is aan te raden.

AANBEVELINGEN

Voorlopige aanbevelingen voor de school om het begrijpend leesonderwijs te verbeteren zijn:

- Extra aandacht voor woordenschat gedurende de hele basisschool.
- Extra begeleide oefening voor risico lezers gedurende de hele basisschool.

LITERATUUR

- Agirdag, O. (2014). Onderwijsongelijkheid evidence-based aanpakken: eentalige taalremediëring of meertalige taalvalorisering? Tijdschrift voor Onderwijsrecht en Onderwijsbeleid, 2014(4), 85-94.
- Briceño, A., & Klein, A. F. (2018). A Second Lens on Formative Reading Assessment With Multilingual Students. The Reading Teacher, 72(5), 611-621.
- De Wilde, D. (2022). De relaties tussen self-efficacy, opleidingsniveau en leesprestaties in de middenbouw van het primair onderwijs. Utrecht University.
- Kendeou, P., Van den Broek, P., White, M. J., & Lynch, J. S. (2009). Predicting Reading Comprehension in Early Elementary School. Journal of Educational Psychology, 101(4), 765-778.
- Meelissen, M. R. M., Netten, A., Drent, M., Punter, R. A., Droop, M., & Verhoeven, L. (2012). PIRLS- en TIMSS-2011: trends in leerprestaties in lezen, rekenen en natuuronderwijs.
- Stutz, F., Schaffner, E., & Schiefele, U. (2016). Relations among reading motivation, reading amount, and reading comprehension in the early elementary grades. Learning and Individual Differences, 45, 101-113.